

ZIUA LIBERĂ

Anul X
499
25 Apr. 1998

ANAL INDEPENDENT AL TUTUROR ROMÂNILOR

Românească

0 Rego Park, New York 11374

EDITORI:

Dan Costescu și Cornel Dumitrescu

Telefon și Fax 718-997-6314 Prețul \$1.

Mirela ROZNOVEANU

A ne aminti sau a ierta?

Opera și autorul nu pot fi despărțite, chiar dacă viețile autorilor vor fi cu timpul uitate și interesante doar pentru exegeți, iar faptele reprobabile ale autorilor săvârșite în timpul vieții lor nu vor împiedica genul acestora să strălucească prin opere. Totuși, faptele sunt fapte și trebuie consemnate, judecate ca atare de timpul istoric în care s'au săvârșit, ca și de posteritate, mai ales când în joc sunt lucruri care privesc limba, poporul, ființa națională a unei țări al cărei exponent este un autor reprezentativ pentru acea țară sau popor. Un scriitor important, devenit o figură publică, dă socoteală în fața poporului și a istoriei pentru faptele publice comise.

Modul în care veacul nostru a înțeles să judece faptele publice ale autorilor de geniu este un exemplu pe care trebuie să-l avem în minte și de ce nu? - să analizăm, trăgând învățămintele necesare. În anul 1945, Ezra Pound, considerat unul dintre cei mai mari poeți americani, a fost adus în fața tribunalului sub învinuirea de trădare de patrie. Trăind în Italia în timpul lui Mussolini, pentru care a exprimat

simpatii profunde, Pound (cetățean american) a început, din 1940, o serie de emisiuni la radio Roma în care condamna Statele Unite ale Americii și-l lăuda pe Mussolini și nazismul. Nu și-a încetat emisiunile nici când Statele Unite au declarat război Italiei și Germaniei. În 1945 a fost luat prizonier de trupele americane, adus în fața unui tribunal, șase ani mai târziu a fost scutit de închiisoare grea pe motiv că era

un romanian.

"iresponsabil", și internat într-o clinică; în 1958, cu aprobarea congresului american, tribunalul anulează acuzația de trădare de patrie cu acea de boală mintală. I-au trebuit 15 ani operei lui Pound să-și regăsească drumul spre cititorii Americii.

Martin Heidegger a fost unul din faimoasele cazuri de colaboraționism cu dictatura nazistă. În 1933 el devine rector la Universitatea din Freiburg; în 1934 își dă demisia din această funcție, supărat că Hitler nu l-a numit rector peste toate universitățile Germaniei. Nu i s'a iertat niciodată că-și încheia cursurile cu "Heil Hitler", că a purtat insigna nazistă, a flirțat cu totalitarismul - pentru exegeți, lucru evident în arhivele sale. După război, Heidegger a pretins

(Continuare în pag. 9)

(Urmare din pag. 1)

că a fost "un naiv politic". Revelarea acestor adevăruri nu umbrește opera unuia din marii filosofi ai acestui veac, ci o completează cu scăderile omului.

Louis Ferdinand Celine a avut clare simpatii ideologice naziste și pro-germane în perioada ocupației naziste a Franței. Simțindu-se vulnerabil în Franța, Celine fugi în Germania când aliații încep să înainteze, iar din Germania în Danemarca, la sfârșitul războiului. Franța cere Danemarcei extrădarea lui Celine pe motiv de trădare de patrie. Stânjeniți de acest conflict, danezii găsesc o soluție elegantă, și anume îl trimit în temniță, aducând cazul în fața unui tribunal. După un an și jumătate de

cie, după ani de domiciliu forțat într-o casă de bătrâni. O amendă usturătoare care i-a epuizat toate economiile a fost una din pedepsele primite pentru colaborarea cu dușmanul. Opera sa a fost reabilitată, dar comportamentul omului este încă privit cu circumspecție, chiar dacă mulți spun că era deja senil când a început să-și manifeste simpatiile și sprijinul pentru ocupația nazistă.

Sfârșitul celui de-al doilea război mondial a însemnat pentru Germania, Franța, Norvegia și alte țări - eliberarea. Ceea ce nu a fost să fie și pentru multe popoare din Estul Europei. Pentru România, Bulgaria, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia și o parte a Germaniei, învingerea nazismului a coincis cu impunerea unei noi dictaturi,

A ne aminti

înshisoare, sănătatea lui se înrăutățește așa de tare încât este trimis într-o casă de reabilitare, dar tot sub stare de arest. Celine dezavuează public activitatea de sub ocupație, când să convingă că el nu a știut nimic despre ceea ce naziștii au săvârșit în lagărele de exterminare. Moare în 1961, ispășind în timpul vieții eroarea de a pactiza cu inamicul și ocupantul patriei.

Knut Hamsun a murit în 1952 în dizgrație, fără să primească onorurile de cel mai mare scriitor al Norvegiei, așa cum s'ar fi convenit. Este singurul scriitor norvegian care nu are o statuie în țara sa. Nici faptul că a primit premiul Nobel în 1920 nu a putut să șteargă faptul că a fost atras de ideologia național-socialismului nazist, că a fost un colaboracionist al regimului nazist care îi ocupase patria, că a apărut în fotografii împreună cu Hitler, că și-a trimis medalia premiului Nobel lui Goebbels, că și-a exprimat durerea la anunțul morții lui Hitler. A murit la 92 de ani, în sără-

comuniste. În România, dictatura comunistă a avut și ea colaboracioniști autohtoni, mai întâi cu ocupanții sovietici, apoi cu ocupanții comuniști "din interior", care la distrugerea a ceea ce are mai prețios un popor: limba, cultura, valorile morale. Deși 1989 a însemnat formal ieșirea de sub dictatura roșie, mulți încă se mai întreabă dacă trebuie să iertăm sau să ne amintim faptele reprobabile ale colaboracioniștilor, dacă pedepsirea lor ar provoca tulburări și eventual conflicte sociale. Punctul 8 al Proclamației de la Timișoara n'a avut șanse să devină o lege. Asta nu înseamnă că aceia care s'au făcut vinovați de distrugerea literaturii și culturii române, colaborare cu comunismul sovietic, impunerea cultului personalității în "Epoca de Aur", organizarea sistemului represiv al cenzurii, alterarea noțiunii de patrie, mai precis "pentru infrațiuni contra păcii și omenirii", deoarece ceea ce a avut loc în România a fost

un genocid cultural. Consemnarea faptelor reprobabile nu este suficientă. Pagubele aduse poporului și culturii române trebuie pedepsite de lege. Cei care s'au făcut vinovați de cele de mai sus trebuie să cunoască rigourile justiției, chiar dacă opera lor este de excepție. Nimic, nici chiar valoarea operei, nu acordă imunitate autorului ei în fața legii.

Reprimarea memoriei nu poate avea decât un efect negativ, cu urmări greu de prevăzut pe termen lung. Exegeza, manualele școlare au datoria să consemneze colaboraționismul cu ocupantul sovietic al lui Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Tudor Vianu, George Călinescu, Mihai Ralea, Eugen Jebeleanu, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, George Macovescu etc. O

depășită conform Codului Penal, ca și colaboraționismul unor faimoși directori de edituri și "direcții literare" (Valeriu Răpeanu, Liviu Călin, Vasile Nicolescu etc.), publicații literare (Nicolae Dan Frunteletă, Nicolae Dragoș, Gabriel Dimisianu etc.), care au mutilat sau au dat dispoziție să fie mutilate textele scriitorilor români până la a le face ilizibile, impunând în final conceptul infamant de "autocenzură", răpind scriitorilor români dreptul de a trăi într-o lume normală.

Tot așa, este necesar să aibă loc și condamnarea celor care au pricinuit daune literaturii române prin impunerea unui naționalism care nu avea decât sarcina de a apăra valorile ideologiei comuniste.

vernul Vichy și cei care l-au sprijinit), nu era decât o manevră politică, fără nici o legătură cu "salvarea nației". În România, patrioții și naționaliștii regimului totalitar n'au făcut decât să-și vândă țara, sub pretextul dragostei ardente pentru popor, care ar fi trebuit să le legitimizeze compromisurile cu ocupanții comuniști din interior. Un asemenea caz este Adrian Păunescu. El poate fi condamnat la interdicerea de a apărea pe orice post de televiziune pe timp de 20 de ani, închisoare și confiscarea averii, pentru daunele morale și culturale aduse poporului și culturii române prin emisiunile sale intitulate "Cîntarea României".

Mihai Dulea, care se plimbă nestăjenit prin București, poate fi adus în judecată de scriitorii individuali sau în grup organizați în parte civilă, pentru daunele morale, estetice, materiale aduse operelor lor cenzurate, pentru care există dovezi din belșug. Un asemenea proces poate fi intentat lui Dumitru Popescu, sub a cărui conducere s'a lansat conceptul de "Epoca de Aur" și s'a reorganizat cenzura culturii românești. Leonte Răutu poate fi condamnat, chiar și după moarte, pentru pagubele incalculabile aduse culturii românești prin genocidul cultural.

Mă gândesc la procese concrete care trebuie să înceapă, deoarece a consemna nu este suficient. Uniunea Scriitorilor, prin avocații ei și o comisie de asistență legală, are datoria de a-i

asista pe scriitorii în aceste procese. Alianță Civică, al cărei membru fondator sunt, având menirea de a reprezenta o bună parte a societății civile românești, ar trebui să dea atenție acestor procese civile, în loc să se lase antrenată în dispute politice care îi depășesc cadrul, mai ales că în fruntea ei se află câțiva cunoscuți scriitori români.

Pentru a fi siguri că nici-când în viitor aceste fapte nu se vor repeta, trebuie creat un exemplu, un precedent. Este ceea ce țările occidentale și Statele Unite ale Americii au făcut. Cultura română pretinde scriitorilor români care au fost victime ale dictaturii comuniste să ceară condamnarea celor vinovați de colaborarea fățișă cu ocupantul comunist al culturii române, indiferent dacă aceștia au fost scriitori, activiști de partid cu titlul de scriitor sau activiști de partid. Dacă aceste procese nu vor avea loc curând, atunci aceasta va fi o dovadă că scriitorii români nu au suferit sub regimul comunist, că cei 45 de ani de cenzură comunistă nu au existat, au fost doar în imaginația noastră, iar toată această discuție ar fi, desigur, fără obiect.

Mirela ROZNOVEANU

V'ați reînnoit
abonamentul ?

sau a ierta ?

pedeapsă pe care tribunalul ar putea să le-o dea postum ar fi ca în următorii douăzeci de ani orice reeditare a operei lor să apară cu o banderolă neagră pe care să scrie ~~Comitris~~ **comitris** ~~cu ocupantul~~ **cu ocupantul**

În acest sens să fie introdus în mod obligatoriu în toate manualele școlare.

Nu trebuie, se asemează, uitați cei care au distrus, interzis spre publicare, împins să moară în mizerie, condamnat la domiciliu forțat - scriitori ca Lucian Blaga, Hortensia Papadat Bengescu, Ion Vinea, Constantin Noica, și lista poate continua. Urmășii acestora au dreptul să ceară reparații morale și materiale. Impunerea realismului socialist, care a dat înapoi literatura română cu un secol, prin Veronica Popurubacu, Aurel Mihale, Petru Dumitriu, Dan Deșliu, Titus Popovici etc. și ideologiei ei, criticii literari din anii '50, trebuie pedepsită conform Codului Penal; organizarea și impunerea monstruoasei cenzuri, prin vârfuri ale propagandei comuniste precum Leonte Răutu, Cornel Burtică, Dumitru Popescu, Mihai Dulea etc., trebuie și ea pe-

Codul Penal din 1997, la Titlul XI - Infrațiuni contra omenirii și păcii - Art. 359 - Distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale" - stipulează clar: "Distrugerea sub orice formă, para ~~activitate~~ **activitate** militară, de monumente sau construcții care au o valoare artistică, istorică ori arheologică, de muzee, mari biblioteci, arhive de valoare istorică sau științifică, opere de artă, manuscrise, cărți de valoare, colecții științifice sau colecții importante de cărți, de arhive, ori de reproduceri ale bunurilor de mai sus și în general a oricăror valori culturale ale popoarelor, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 20 de ani și interdicerea unor drepturi". Cred că sub acest articol pot fi judecați postum și cei ce au distrus bibliotecile românești sub ocupația sovietică sau au interzis în biblioteci accesul la cărți sub pretextul "fondului secret".

Naționalismul francez de sub ocupația nazistă, după cum remarcă Steven Englund în recenziile cărții "La France a l'heure allemande" de Philippe Burrin, apărută în 1997, pretinzând că acționa din dragoste pentru Franța (gu-